

Köylü ve şehirlinin acı durumu Taşdevri hayatı süren köylü borç, işçiler ise ıztırap içinde kıvranıyor!

Milletvekilleri ve Valinin
açıkladığı mühim hakikatler

Memleketin
temelinde
olup bitenler

KEMAL SULKER

Memleketin temelini teşkil eden köylünün ve işçinin durumu hiç de parlak değildir. Son haftalar içinde okuduğumuz demeçler, raporlar ve haberler bunu açık belirtmektedir. Yan sütunlarımızda okuyacağımız bir yazı, durumu bütün açıklığı ile aydınlatmaktadır.

Artık kabul etmek zorundayız ki köylüsü ve işçisiyle ne yapacağını bilmeyen, gittikçe hüviyetini kaybeden münevver ile bu memleket bugünkü duruma göre ileri bir hayata doğru gitmekten uzaktır. Köylü aç, şehirlisi işsiz, münevver bedbindir. Ne toprak reformu yapılmış, ne sanayi kalkınması plânlanmış, ne fikir hürriyeti teessüs etmiştir. Antidemokratik kanunlar yanında geniş arazi sahiplerini himaye eden, küçük köylüyü sömüren sınıf destekliyen ve vurguncunun dilediği gibi at oynatmasını önleyemeyen kanunlar değiştirilmemiştir.

Bu yüzden efendimiz köylü, velinimetimiz işçi mağdur durumdadır. Bu ise memleketin temelini çürütmekte, açlık ve veremden pengesinden kurtulmayan milyonlar, vatanımızın istikbalini bakımından endişe doğuracak bir manzara arz etmektedir.

Bu realiteler üzerinde durmak politika ve fikir adamlarının memleket vazifesi olduğu halde ciddi ve ısrarlı bir hakikat kampanyası açılmamakta, memleketin temelinde olup biten sosyal faciaların etkisi umumiye mal edilmemektedir.

Memleket realitelerini açıklayacak, işçi ve köylünün haklarını savunacak sağlam bir siyasi Partinin mevcut olmayışı da göz önünde tutulacak olursa çalışan sınıflar adına acı duymamak elde değildir.

Demokrat Parti saflarından ayrılanlar bir «Çiftçi Partisi» kurmak istiyorlarmış. Görünüşe göre bu Parti de toprak mülkiyeti ellerinde olanların menfaatlerini sağlama uğraşacaktır.

Fakat elinin emeğinden başka bir şey olmayan işçilerin, ne kendisine, ne de ailesine orta halli bir hayat seviyesi sağlanamayan köylünün ve şehirlilerden şehirlere göç ederek ne bulursa o işi yapan mesleksiz, başboş vatandaşların refahı dâvasıyla uğraşacak siyasi parti nerededir?

Halinden merhum sınıfların partileri arasındaki sen — ben kavgası ve fikir unsurlarından mahrum münakaşaları işçinin de, köylünün de, halk tabakası arasından çıkan münevverin de aleyhinedir. Gözlerimi temel dâvalara dikmeden ve dikkatimizi gerçek memleket meseleleri üzer-

İşsizlik âfeti, işçilerimizi yenden ve daha kuvvetle kasıp kavurmağa başladı. İnşaat işlerinin durması, tuğla harmanlarının işlerini azaltması, köylülerin gün geçtikçe topraksızlaşmaları ve bu (Devamı 4 ncü Sayfada)

Hamalların Şikâyeti

Bir sürü beleşçiler
kömür yükliyen işçilerin hakkına el sürüyor

1947 de kurulan, Ist. Halk Kömürleri Boşaltma İşçileri Sendikasının Başkanı Zeki Gürsu, Kuruçesme Etibank Halk Kömürleri Tevzi Deposundaki işçilere çıkarılan müşkülât hakkında bir arkadaşımıza şunları söylemiştir:

«— Biz 120 arkadaş, Ku- (Devamı 4 üncü sayfada)

Hasta işçiler Herekede sokakta beklemek mecburiyetinde kaldı

Sigorta dispanserinde doktorlar iş göremeyecek
halde - Acil vakalar için bir tek yatak yok

Herekeden Mehmet Özsar adındaki işçi arkadaşımızdan Sigorta Genel Müdürlüğüne hitaben yazılmış aşağıdaki «açık mektup» u aldık. İlgilileri nazarı dikkatini çekmek için neşrediyoruz:

«Bin işçisi olan Hereke fabrikasında bulunan ve bir tek yatağı olmayan dispanserde doktorlarımız bin bir müşkülât içinde vazife görmektedir. Binanın kifa-zetini görmek için neşrediyoruz. (Devamı 4 üncü sayfada)

Golden çikolata işçileri şikâyetlerini bildiriyor

İş müfettişi nasıl teftiş yapmış?

Çikolata ve Şekerleme İşçileri Sendikası kongresinde işçiler Golden Fabrikasında işverenlerden ve onların vekillerinden şikâyet edip durmuşlardır.

Bir işçi şunları söylemiştir: «— Bir deryaya düşmüşüz. O deryadan yüzüp de çıkamıyoruz. Büyüklerimiz çıkıp da dertlerimizi dökemiyoruz. Fabrikamızda öyle manzara oluyor ki mümessiller patronları tutuyor. Sendikacılar, inşallah imdadımıza sıhhiye gibi koşarlar.»

rinde teksif etmeden geçen günler, aylar, yıllar artık sona ermiştir. Üçüncü milyonlarca vatan evladının canı verilen bu güzel memleket, mes'ut insanların ülkesi haline getirilmelidir.

Eyüb Sigorta Dispan- seri nereye yapılmalı

Bir kısım işçiler Musevi hastahanesinin satın alınmasını istiyor

(Yazısı 3. cü sayfadadır)

Milletvekili Mükerrerrem Sarol işçilere borcunuzu ödeyiniz!

Yabancı garson ve müzisyenler hâlâ çalıştırılıyor,
Sendika Başkanı işverenlerin hismine uğrayacak

Şehirimizdeki bütün Türk garsonları ve Türk müzisyenleri yabancı uyruklu garson ve müzisyenlerin kanunsuz olarak çalıştırılmasından şikâyetçidir. Bir aydan fazla bir zaman oldu. Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası Beyoğlu Halkevinde bir toplantı yapmışlardı. 4 Eylül günü yapılan toplantıda Bate musiki mensupları sendikası (Devamı 4 ncü Sayfada)

Mersin Belediyesi de işçileri baştan atıyor!

Otel, Lokanta ve eğlence yerleri
işçileri 18 saat çalıştırılıyor

Mersin (Özel) — Mersin Lokanta, Otel ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası Başkanı İsmail Bayral, sendikamızın 1.5 yıldanberi halledilmeyen derdi hakkında şunları bildirmiştir: «— Senelerden beri haksız olarak 18 saat çalışan garson arkadaşlarımızın, bu tahammül edilmez dertlerini halletmek için bir buçuk senedenberi Mersin Belediyesi (Devamı 4 üncü sayfada)

Bakırköy işçilerinin odun derdi

Müteahhidin, sözünü tutmadığı bildiriliyor

Bakırköy Sümerbank Bez Fabrikası İşçi Mümessilleri, işçilerin işlik odun ihtiyaçlarını karşılamaya karar vermiştir. Müteahhidlerden Mesut Kerimella bir kavale yapılmıştır. Müteahhid işçilere çekisi 13,5 liradan kuru Rumeli meşesi vermediği kabul etmiştir. Fakat, iddiaya göre, müteahhid işçilere yaş meşe ile karışık odun vermeğe kalkmıştır. (Devamı 4 ncü Sayfada)

Izmit iş bulma ajanlığı açıldı

İş ve İşçi Bulma Kurumu İstanbul Müdürlüğüne bağlı olmak üzere İzmitte bir ajanlık tesis edilmiş ve bu ajanlık 5 Ekimde törenle açılarak faaliyete başlamıştır.

Törende İş ve İşçi Bulma Genel Müdürü ile Kocaeli Vali muavini, İzmit Belediye Reisi, siyasi partiler ve matbuat mümessilleri, Kağıt Fabrikası ve diğer işyerleri sahip ve mümessilleri, Sendikalar ve İşçi Sigortaları temsilcileri ile şehrin ileri gelenleri hazır bulunmuşlardır.

Izmit'te İş ve İşçi Bulma Ajanlığı tesis edilmiş olması muhitte büyük bir alâka ve sempati ile karşılanmıştır.

**DARILMAÇA
YOK**

Ayrılık yarı
ölmekmiş..

Gazetecinin vazifesi, Lala Paşa eğlendirmek, medhiyeler döşenmek değildir. Okuyucusuna doğru haber, doğru fikir vermektir. Şahıslara değil, dâvalara bağlanan gazetecinin her zaman düşmanı olacaktır. Fakat gazeteci, düşmanım var diye dâvasından ayrı düşerse mâna ölü.

Sendikacının vazifesi de, nâmuslu gazetecinininki kadar güçtür. Yoruundur. Hatta daha çetindir. Bu çetin yolu, bu güç işi, bu yorucu vazifeyi bırakıp da, laklakiyata dolu dizgin atı kosturturlarsa... O vakit dâvadan ayrılık başlar.

SİMŞEK

Emekli Şömendöfer

işçisi Konuşuyor :

Sendikalar ve siyaset meselesi

Sendika tarafsızlığından ne anlamalıyız? Sendikalar siyasi değildirler. Bizde bunu böylece kesip atmışlar. Fakat bugün işsizliği protesto, düşük iş ücretlerinin artırılması gibi münhasıran sendikaların işgal eden işçi meseleleri dahi bir bakıma siyasidirler. Çünkü bu meseleler evvel emirde iktisadidirler. İktisadi meseleleri siyasetten ayırmanın ilmen de, tatbikat bakımından da imkânsızlığı herkesin malûmudur.

Mesela ben şahsan Fransayı gördüm. Batı Avrupa da günde yetmiş yedi buçuk çeşit siyasi dolap döner. Nihayet işçiler de beşerdirler, şaşarlar. Yani her insan gibi şu veya bu siyasi cereyana kapılabilirler. Lâkin onlar hangi siyaseti benimserlerse benimsesinler işçi olmaktan çıkamazlar. İşçilerin birbirlerinden ayrılamayan müşterek mukadderat ve menfaatları vardır. Siyasi kanaatları her ne olursa olsun, işçiler kendi sınıflarının iktisadi faydası ve gidişi için el birliği etmiye mecburdurlar. İşte bu elbirliği sendika çatısı altında kuvveden fiile çıkar. Nasıl ki bir milletin içinde her dinden insanların bulunması onların aynı millettin olmalarına engel değilse, tıpkı bunun gibi bir sendika içinde de her siyasi kanaatte işçi bulunması onların bir sendika etrafında birleşmelerine mani değildir. Şahsan İsviçreden geçtim. Bu memleketin bir yerinde Almanlar, öte tarafında Fransızlar, bir başka kısmında İtalyanlar ayrı ayrı dilden konuşuyor ve yazıyorlar. Ama hepsine sorarsanız İsviçreli olduklarını söylüyorlar. Keza; Çinde ve Hindde Hristiyan, Müslüman, Budist, Yahüdi, Putperest ve İlah.. Çinli ve Hindli yaşarlar. Bunların hepsi de Çin ve Hind milletindedir. Kanaatınca sendikaların da durum böyledir. İşçilerimiz arasındaki siyasi fikir ve kanaat ayrılıkları sendika ve sınıf birliklerine engel olmamalıdır. Demokrat bir idare nasıl aynı milletin her sınıf, her zümre, her ırktan fertlerini hiç olmazsa kanun nazarında eşit sayıyorsa, tıpkı bunun gibi, sendika da, üyeleri teker teker hangi siyasete taraftar olurlarsa olsunlar onları her şeyden önce bir işçi olarak göğsüne basar. Camiye giren reüslümanın içinden neler geçirdiğini kimse sormaz. Orada ne yaptığını bakılır. Sendikamızın da, içinden farkı siyasi ve vicdanî düşüncüler bakımından tamamen laiyik olmasıdır. Sendika üyeleri de beğendikleri siyasi kanaatı taşımakta her vatandaş gibi serbesttirler.

Ne yazık ki biz bu işte hâlâ kapitülasyon devresindeki Osmanlı ağalığını yaşıyoruz. Kendi yurttaşlarımıza karşı Allah, ya-

Dünya işçi sınıfı tarihine bir bakış

İngiltere'de işçi sınıfının doğuşu ve işsizler ordusunun teşekkülü

İngiltere'de işçi sınıfı nasıl teşekkül etti? Bunu anlamak için tarih sahifelerini çevirmemiz lâzım geliyor.

Yün, İngilterenin başlıca istihlal maddesi idi. Bunu istihlal için koyun, keçi, bunlara da meralar lâzımdı. Yün bol kâr getirdiği için İngiltere halkı tarafından «mukaddes bir eşya» adlandırılıyordu. Bu bakımdan yün elde etmek için lüzumlu hayvanları besleyebilecek meralara ihtiyaç vardı. Bu bakımdan meralar genişledikçe köylünün istihlak seyrini sür'atlendi. Köylüleri topraksızlaştıran bu seyr İngiltere'de iki devreye ayrılır. Birinci devre 15 inci asrın sonundan başlar ve 16 ncı asrın sonuna kadar sürer. 150 senelik bir duraklama devresi geçtikten sonra 18 inci asrın ikinci yarısında ikinci devre başlar. Bu devre de 19 uncu asrın ikinci yarısında sona erer.

İşçi sınıfının İngiltere'de doğması şeklini öğrenilemek için ziraî inkılâptan önceki köylülerin halini bilmemiz gerekir. İngiltere'de ziraî inkılâp yapılmadan evvel müstakil küçük toprak sahipleri memleketin büyük bir çoğunluğunu teşkil ediyordu. Derebeylerinin kudreti, kendisine tâbi olan köylü sayısı ile ölçülüyordu. Onun için toprak derebeyleri bir çok köylüleri kendi tabiiyetlerine bağlı bir halde yaşıyorlardı. 15 inci asır, toprak sahibi köylüler için parlak bir devirdi. Köylerdeki topraklar yavaş yavaş elden ele geçti. Nihayet 1571 de bir kararname neşredildi. Bu kararnamede bir kişinin ancak 200 koyun besleyebileceği bildiriliyordu. Bu suretle hükûmet, lordların küçük toprak sahipleri üzerinde devam ettirmeye başladıkları taziyki ve istismarı önlemek istiyordu. Lordlar bu kararname aleyhinde bulundular. Fakat İngiliz köylüleri de tabii iktisada dayanarak kapalı bir bütün halinde bulunuyorlardı. Hiç bir iktisadi teşebbüs bahis mevzuu değildi. Ticarî ve sinai talepler

bancılara karşı kul kesilmekten kurtulmuyoruz. Falan işçi filan kanaati besliyormuş, veya vaktiyle beslemiş diye sendikalara almamaya kalkışıyoruz. Ote taraftan zencilere hürriyet tanımayan Amerikanın siyasi ve iktisadi menfaatlarını müdafaa eden bir yabancı sendikacıyı alkışlayanlar oluyor.

Haremlikte sabah ve öğle taamlarını gizlice zıkkımlanıp her türlü işini gördükten sonra selâmlığında kendisini bekleyenlere oruç keyfi tashyan Osmanlı ağalığı yapmıyalm.

Vatanseverlik, samimilik güzel şeydir.

leri karşılayacak bir toprak işletmesi teessüs etmemişti. Bu bakımdan lordlar, kararnameye rağmen dilekleri gibi hareket edebildiler.

Yazan : Cahit UMUT

Toprakların durumu şu idi:

14 üncü ve 15 inci asırlarda mer'alar ve otlaklar sürülen araziye nisbetle 3 - 4 defa küçüktü. Halbuki 17 nci asırda bu nisbet bire bir ölçüsünde idi. Lordlar, kendi sürülerini kendi topraklarında otlatıyordu. Gayet az toprağa sahip olan mülk sahipleri lordların irade ve arzularına tâbi oluyordu. Lordlar bütün toprakların sahibi gibi idiler. Nihayet lordların, küçük toprak sahipleri üzerindeki baskıları o hale geldi ki küçük toprak sahiplerinin ellerinde hiç bir arazi parçası kalmadı.

Lordlar topraklarını çitle çeviriyorlardı. Bir taraftan da mer'alar çoğalıyor, Lordlar, âciz duruma düşen köylülerin evlerini yıkıyordu. Küçük köylüler hiç bir iş yapamıyacaklarını anladıkları için, kendi topraklarını lordlara menâmunlukla, vermeğe başladılar. Ve gündelikçi olarak çalışmayı tercih ettiler.

16 ncı asırda kiliselere ait büyük toprakların Kral eline geçmesi ve bu suretle bir islahat yapılması ile küçük köylü topraklarının zeri istihlakî hareketi başlamış oldu. Krala ait topraklar da lordlara dağıtıldı ve böylece toprak, spekülasyon eşyası haline geldi. Tüccarlar köylülere hülûl ettiler. Köy topraklarını kirlediler. Koyun sürülerini beslettiler. 18 inci asırda ve bilhassa bu asrın ikinci yarısında arazi istihlakî son derece arttı. Çiftlikler birleşip büyük çiftlikler haline aldı. 19 uncu asrın başlarında toprak mülkiyetinin birleşmesinde ve çiftlik arazisinin etrafının çitle çevrilmesinde görülen sür'atın sebepleri kapitalist ziraatin başlaması ve şehirlerin inkişafıdır.

17 nci asrın sonlarında asilzadeler ve kapitalistler toprağı serbest ticaret eşyası haline getirdiler. Şehirdeki kapitalistler köyden akan iş kuvveti selini çoğaltmak için bu durumun gelişmesine hizmet ediyorlardı.

Köylerin topraksızlaştırılması, iş pazarlarında ziraat mahsullerinin istihlakını ve iş pazarlarının genişlemesini intaç etti. Köylü,

istihlak edeceği şeyleri evvelce kendisi istihlal ediyordu. Toprağı elinden gittiği için evvelce istihlal ettiklerini şimdi satın almak mecburiyetinde kalyordu. Ham maddeler ve istihlak eşyaları bu suretle emtia haline gelmişti.

Tüccar da toprak sahibi olmak, koyun sürüsü beslemek hevesine kapıldı. Toprağın işlenmesi mükemmelleşti, hayvan bakımında terakki kaydedildi, köy ekonomisinin kapitalistleşmesi yoluna girildi.

Kapitalin köye girmesi bir taraftan küçük toprak sahiplerinin yavaş yavaş fakirleşmesine, bir taraftan da büyük toprak sahiplerinin zenginleşmesine sebep oldu. Bir taraftan da sanayi şehirleri türüyor ve şehirlerde nüfus artıyordu.

Sermaye bir kuvvet haline geldikçe iş kuvvetine olan ihtiyaç da beliryordu. İngiliz sanayinin başlıca şubesi olan yün sanayii gittikçe gelişmeğe başladı.

Makinenin inkılâpçı ehemmiyeti 18 inci asrın sonlarında anlaşılmiş oldu. Makine, işçi istismarını artırdı. Makine ile birlikte fabrikaya kadın ve çocuk sayı de girmeye başladı. Makine, emtianın istihsalı için lüzumlu olan iş gününü kısalttı, iş ücretini azalttı, bu suretle de daimi bir işsiz ordusunun varlığına sebep oldu.

İşsizlik meydana gelince bir kısım işçiler, makinelerin düşmanı kesildiler. Sanki kabahat makinelerde imiş gibi hareket ettiler. Makineleri kırdılar. Fakat makineler yeniden yapıyor, kadın ve çocuklar yapılan yeni makineleri kolaylıkla işletiyor, şehirdeki işsizlere köylerden akan eden fakir tarım işçileri katılıyor.

Carlton Hayes; Omer Rıza Doğru tarafından tercüme edilen «İngiltere'deki Sanayi İnkılâbı» adlı eserinde şu durumu şöyle hülasa eder:

«En mühim mesele, işçi sınıfının sermayedarlık sistemi altında gerilemesi idi. İş saatleri uzunlu ve ücretler çok azdı. İş şartları gayri sıhhi idi. Müstakil ve yurdsever çiftçi evini ve istiklâlini kaybetmişti. Makine karşısında saatlerce ve saatlerce eğilmek yüzünden bunların omuzları düşüyor, yanakları çöküyor, kadınların ve çocukların alınmaları daha feci neticeler doğuruyordu. Fabrikalarda çalışan kadınların çocukları çıldı. Bunlar bakımsızlık yüzünden korkunç bir şekilde ölüyorlardı.»

Bize göre :

Gürledi, yağmalıdır

Yazan : MÜNİP KOÇOĞLU

Mensucatçının «Yerli Malı» neyse, Oleyis'in «Tebaalı» odur. Mâmul garson, mâmul müzisyen, mâmul artist iktisadının Oleyis'de işsizliği doğurduğu ve bu mâmul denilen malların Oleyis mallarından hiç de yüksek kalitede olmadığı iddiası var.

Ayrıca, Liberasyon listesinde Oleyis bir ithal malı olarak gösterilmektedir.

«Tebaa» markalı Oleyistlerimiz, piyasaya «Kupon» diye sürülen «Naylon Oleyist» lere meydan okuyorlar.

Dayanıklılık mı? diyorlar: Biz yalnız işe değil açlığa da dayanıyoruz.

Zarafet mi?: İşte Elen ve İstanbul tiplerimiz meydana.

Ucuzluk mu?: Bizden ucuzu can sağlığı, yüzde onlar bile sallandı.

Çalışkanlık mı?: İşte Oleyis.

Türkiyede yegâne Federasyonu bulunan iş kolu.

Şimdi nokta satır başı yapalım. Yabancı sermayenin teşriflerine halılar serip kurbanlar kestikimiz, yabancı mâmullerin sel gibi sokakları basmasına bereketli yağmurlar dedikimiz, yabancı turistlerin tozlu ayaklarına türap olduğumuz, yabancı uzmanların göz kırpsıklarındaki keremete şeksiz şüphesiz iman getirdikimiz ve bütün bu yabancıların dolu dizgin kamçılantığı şu sırada kalkıp da Oleyis'ilerin yabancı işçiler hakkındaki dileklerine Olrayt — yes mi diyecekler? Hiç aklımız kesmiyor.

Gelelim aklı kesenlere:

Ara seçimleri kampanyasına rastlayan bir Oleyis Kongresini takip edip söz alan D. P. Milletvekili ve İstanbul İl Başkanı Mükerrrem Sarol:

«Şu baş ağrısını atlatalım, sizi bekliyorlar. Gürledi yağmalıdır.

HUKUK KÖŞESİ

Tahkimin aksaklıkları

II

Yazan: Av. Halûk Barutçuoğlu

İş ihtilâfları Yüksek Hakem Kuruluna gelince; İş Kanununun 83 üncü maddesinin B bendine göre bu kurul şöyle teşekkül etmektedir:

«Yüksek Hakem Kurulu Başvekil tarafından seçilecek olan Devlet Şûrası ikinci reislerinden birinin başkanlığı altında aşağıda yazılı tarzda teşekkül eder

- 1) Fakülte veya yüksek mektep profesörleri arasından iktisat vekilinin seçeceği bir zat,
- 2) İş Kanunu tatbikatile muvazaf dairesinin en büyük âmiri,
- 3) İktisat vekâletinde, iş mahiyetine göre, keyfiyetle ilgili görülen diğer dairesinin en büyük âmiri,
- 4) Adliye Vekâleti Hukuk İşleri Umum Müdürü,
- 5) İktisat Vekâleti hukuk müşaviri,
- 6) Dahiliye Vekâleti hukuk müşaviri:

Bazı mühim iş ihtilâfları için İktisat Vekili, yukarıda sayılanlardan başka bitaraf iki zatı daha «Yüksek Hakem Kurulu» na âza seçebilir.»

Görülüyor ki umumiyetle 7 ve bazı ahvalde 9 üyeden teşekkül edecek olan Yüksek Hakem Kurulunun daimi üyelerinden 5 tanesi bakanlıklar memurlarına aittir. Yani her halde ekseriyet memurlar tarafındadır. Eğer bu memurların - bilhassa devlet, vilâyet veya belediyeleri ilgilendiren bir ihtilâfta - bitaraf kalabilecekleri iddia edilirse, denilebilir ki bakanlıkların zaman zaman, mesela nefî hazine bakımından, verdikleri kararları hatırlamak bu iddiayı reddetmek için kâfidir. Halbuki bir ihtilâfı halledecek olan hâkimin ne kadar tarafsız olması icabederse elbetteki hâkimin de o kadar tarafsız olması gerekir. Bu sebepten hükümet memurları Hakem Kuruluna nihayet bilgi vermek suretinde yardım edebilirler. fakat reyeye iştirak etmemelidirler. Zaten bu memurların Hakem Kurulunda bulunmalarının sebebi, işe daha ziyade vâkıf addedilmelerinden ziyade zannederiz. Oysaki bir husus vâkıf olmak o işte tarafsız kalabilmek demek değildir.

Sonra 3 bakanlığın hukuk müşavirlerinin aynı zamanda kurulu da bulunmaları da hangi zârurete istinat etmektedir? Eğer Hakem Kurulunu teşkil edecek kimselerin daha ziyade hukukçu olmaları isteniyorsa, ki kısmen doğrudur. Bu halde, bunların aynı zamanda, hâkimlere has hiç bir teminatları olmayan birer memur olmaları da neden icab etmektedir bilmiyoruz?

Vilâyet Hakem Kurulları hakkında olduğu gibi Yüksek Hakem Kurulunun kuruluşu hakkında da sayın Prof. Ferit Hakkı Saymen'in fikirlerini aksettirmeden geçmiyeceğiz. Sayın Profesör bu hususta şöyle demektedir:

«— Vilâyet Hakem Kurulu için duyulan endişeler Yüksek Hakem Kurulu için tamamen varit olmaz. Zira Bakanlığa bağlı iki daire âmirinin bitaraf olmaları ve devlet tarafını iltizam edebilecekleri muhal olarak düşünülse bile, bunlara mukabil heyette bir yüksek hâkim, bir profesör ve ayrı ayrı bakanlıkların veya üç hukuk müşaviri veya Hukuk İşleri Müdürü yer almaktadır. Maamafih devlet işlemlerinin büyük bir kısmının İktisat Vekâletine bağlı bulunması, bu vekâletim ilgili daire müdürüne ayrılan hakemlik yerini de şüpheli kılıyor. Ayrıca 83 üncü (Devamı 3 üncü sayfada)

temin ediyorum bu dileğinizi de hal yerine getireceğim» demişti.

Gürlemişti... «Derhal» in üzerinden bir ay geçtiği halde hâlâ yağmadı. Biz bu yağışı merakla beklemekteyiz. Oleyis'tiler sabırsızlıkla ve biraz da endişe ile

Hatırlar misiniz?

SILAH YERINE YAĞ İSTİYEN İŞÇİLER

Hitler, İkinci Cihan Harbinde hür milletleri esir etmeğe çalışırken Krupp Fabrikalarına güveniyordu. Çünkü, bugün gazetelerin yazdığına göre;

Krupp Müessesesi olmasaydı, Hitler, Avrupa seferine çıkamazdı. Muazzam bir saha kaplayan bu fabrikalar; 1939 dan 1943 e kadar sadece harp endüstri için çalıştıktan sonra, bir bombardıman esnasında tamamen harap edilmişti. Krupp'un silâh fabrikalarının üzerine 3.500 yıkıcı bomba, 95.000 yangın bombası ve 17.000 fosforlu yangın bombası atılmıştı. Fakat, bugün Krupp Fabrikasının bulunduğu saha üzerinde kimse, artık silâh imal etmek niyetinde değildir.

Krupp Fabrikalarının harabeleri kaldırılacak ve yerlerine yeşil sahalarla, geniş bir otomobil caddesi açılacaktır. 15.000 işçi, oralarda bu işle meşguldür.

Ve işçiler bugün şu parolayı ortaya atmıştır:

Silâh değil, yağ istiyoruz.

Almanya, şimdi bu vecizeye uyarak, eski Krupp Fabrikalarını yiyecek ve yakacak imalâthaneleri haline sokmuş bulunuyor.

İŞÇİ RaporajlarıYazan :
İbrahim Güzelce**Sarıgöl Tuğla Harmanındaki İşçilerin Acıklı Durumu...****Hastalanırlarsa yardım eden olmaz - Tatil günleri de çalışır, aynı ucuz yevmiyeyi alırlar 30-40 kişi çalışırlar ama iş kanununa tabi değiller**

(Geçen sayıda çıkan kısımda, Sarıgöl tuğla harmanına giden röportajı arkadaşlarımız, bir işçi ile konuştuğunu yazmıştı. 30 - 40 kişinin çalıştığı tuğla harmanının İş Kanununa tâbi olmadığını söyleyen işçi şunları bildirmişti:

— Geçenlerde İş Kanunundan bahsetti diye İstanbullu bir arkadaşımızı patron işten çıkardı.

Bu konuşma şöyle devam ediyor:

— Bu arkadaşımız ne dedi size?
— Bir gece yarısı, dehşetli or yağmur yağmaya başladı. Hepimiz yataklarımızdan fırladık. Tuğlaları kurtarmak için tam 3 saat yağmuru altında çalıştık. Hafta sonu, paralarımızı alırken, o yağmurlu gecede çalıştığımız 3 saati de istemiş. Patron vermemiş. Arkadaş buraya yeni geldiği için bilmiyordu. Halbuki bizim hiç birimiz, ne kadar çalışsak çalışalım yevmiyemizde başka bir şey alamayız. Gece, koğuştaki, o arkadaş bu sizin dediğiniz kandanun lâf açtı. «Kanun var» dedi. «Nasıl vermezlermiş». Ertesi gün kâhyâ adamcağızın gece söylediklerini aynen patrona nakletmiş. Patron: «Ben böyle adam istemem» diye yol verdi.

— Oyle ise siz şimdi pazar günü çalıştığınız halde gene aynı yevmiyeyi alacaksınız öyle mi?
— Tabii beyim, diye gülmüştü. Aynı yevmiyeyi almayıp da ne yapacak?...
— Hasta olduğunuz zaman patron yevmiyelerinizi verir mi?
— Vermez... Koğuştaki yatırırsanız, iyi olursanız ne alâ, yoksa bizi hastahaneyeye yatırılır.

— Peki, havanın yağmurlu olduğu günler ne yaparsınız?
— Hiç!.. Otururuz.

— Ya yevmiyeler?

— Vermez!..

— O zaman senin 2,5 lira olan yevmiyenin haftanın 2 günü yağmurlu olursa 150 kuruşa düşecek.

Başını önüne eğdi. Müteessir olmuş bir hali vardı. Kısa bir müddet düşündükten sonra, çaresizlik içinde kalmış bir insan haline başını sol omuzuna doğru eğerek:

— Elden başka ne gelir beyim? dedi.

Trabzonlu Hasan Bulut'a allahsızlarca diyerek ilerledim. Biraz ötede, 60 - 65 yaşlarında kadar tahmin ettiğim bir ihtiyar, el arabasına pışmış tuğlalardan dökülen parçaları doldurmuş sürüyordu. Selâm verdim. Mukabele etti.

— Bunlar neye yarıyor baba, dedim.

— Tuğla pekleşsin diye çamurun içine katılıyor, dedi.

Dermansız görünen bir hâli vardı.

— Hastasın galiba, diye sordum.

— Eh pek iyi de değilim hanı, diye gülmüştü.

— Kaç lira yevmiye alırsın?

— 2 lira.

— Çok az... Kaç saat çalışıyorsunuz?

— Sabahları 7 de işbaşı yaparız akşamın 7 sine kadar... Ben Ramide otururum... Eve varıncaya kadar 8 olur. Çok kereler de 8 - 8,5 da ancak kurtuluruz buradan.

— Kaç kişiye bakıyorsunuz bu yevmiye ile?

— Bakmak ne demek oğlum?.. Bir kaç kuruş yardımımız oluyor işte... Oldürmeyecek kadar... Evde elime bakan 2 torun, kocası askerde bir de gelin var... Bak, harman bu günlerde sona erecek... Öndan sonra ne yapacağız? Gençlerin bile boşa gezdiği bu zaman-

da, benim gibi ihtiyara kim iş verir ki?..

İçim burkuldu. Yürüdüm. 2,5 lira yevmiyeye mukabil 11 - 12 saat çalışmak... Hem de binbir mahrumiyet ve en ağır çalışma şartları altında... Kendisinin boğazını bile güç doyuran bir ücret karşılığı çalışan bu beli bükülmüş ihtiyarın, ondan imdat bekleyen gelini ile 2 torunu gözlerimin önünde canladı. Sonra, Ticaret odasının geçinme endeksinde 3 nüfuslu bir ailenin yaşayabilmesi için ileri sürülen rakamları düşündüm...

Ocaklar arasında dalgın dalgın dolaşıyorum. Bu ocaklar tam bir haftadır durmamasına geceli gündüzlü yanıyormuş. Geçenlerde, bunları yağmurdan korumak için istlerini branda ile örtmeye çalışan işçilerden üçünün, kömür zehirlemesinden dişleri kenetlenmiş, ölüm etraflarında perende atmış!.. Fakat, bir tesadüf eseri olarak ölmemişler. Tesadüf eseri diyorum, çünkü, hâdis meydana geldiği zaman, hastaları bir hastahaneyeye nakletmek imkânlarından tamamen mahrum bulunan harman için bu iş âdada bir seferberlik önemi haiz olmuş! Nasıl olmasın ki?.. Bir kere, vakit gece yarısını geçkin bir zaman. Sonra, nakil işini yapacak vasıta yok... Haydi vasıta mevcuttu diyelim; bu sefer de, o yağmurda, çamurda o vasıtayı sıhhatle şehre ulaştıracak bir yol yok... İmdat! sıhhi çarpmak lâzım ama telefon yok... Telefon olsa bile oraya gelecekti. İndi sıhhi yok!.. İşte, bütün bu yokluklar karşısında, kendilerinin mutlaka bir hastahaneyeye kaldırılması gereken, dişleri kenetlenmiş, ağızlarından köpüklü salyalar akan 3 insan var... Harmanda bulunanlar, bu durum karşısında düştürmüşler, taşınmışlar son ve ni-

Eyüp sigorta dispanseri nerede yapılmalı

Sendikalar birliği saymanı Ali Aygen, Eyüp Sigorta Dispanserinin Silâhdarağa yolu üzerinde satın alınan yerde yapılmasını doğru bulmamaktadır.

Bu görüşü Tekstil Sendikası da benimsemiş ve Sigorta Genel Müdürlüğüne aşağıdaki yazıyı göndermiştir:

«Sigortamızın İstanbulda işçi kesafetinin çokluğu göz önüne alınarak dispanser ve hastane inşaatına hız verildiğini yakından müşahade etmekle memnuniyet duymaktayız.

Sendikamızın edindiği malûmata göre, Balatta tam teşekküllü ve 200 yataklı Musevi Hashanesi satışa çıkarılmıştır.

Buna sebep, İstanbulda meskûn Musevilerin ekseriyeti Filistinli hıcrettelerine üzerine hastane-nin senelik 250 liralık masrafının karşılanmamasıdır.

Adı geçen hastanenin bulunduğu Balat semti Halic civarında bulunan ağır sanayinin tam merkezini teşkil etmesi bakımından Sigortacı satın alınması İstanbul işçisine büyük faydalar sağlayaca-

ğı muhakkaktır. Şöyle ki : Balattan Silâhtarğa Elektrik Santralına kadar yalnız sahil boyunca 35, Eyüp ve Rami civarında ise 11 fabrika vardır. (Bu rakama küçük atölyeler dahil değildir.) diğer taraftan Balat semtinden Atatürk Köprüsüne kadar olan sahil boyunca 36 fabrika vardır. (Küçük atölyeler hariç) Bunun haricinde Beyoğlu ciheti Halic boyunda da 16 işyeri vardır. (Küçük atölyeler hariç).

Halic bölgesinde işçi kesafetine karşılık olarak hali hazırda sigortanın bu semtte Bahariye yolu üzerinde yeni inşa edilen dispanser (ile hali hazırda faaliyet-te bulunan Eyüp Dispanseri oraya nakledileceğini göz önüne alarak) Defterdar Reviri yanında, adı geçen hastaneyi İşçi Sigortası kendine mal ederse İstanbul işçisine büyük bir izmete buluna-cağına kanaiz.

Temennimizdir bir an evvel yerinde tettekini rica eder saygılarımızı arz ederiz.

Başkan
Bahir Ersoy**Hukuk kösesi**

(Baştarafı 2 ci sahifede)

maddenin B bendinin son fıkrasındaki hüküm, tatbik edilirse, bu şüphe-lerin çoğalmasında tehlikesi vardır. Filhakika mezkûr hükme göre: «Bazı mühim iş ihtilâfları için Çalışma Bakanı yukarıda sayılanlardan başka bitaraf iki zatı daha Yüksek Hakem Kuruluna âza seçebilir.» Bakan tarafından seçilecek olan bu zevat hakikaten bitaraf ve müstakil iseler, bütün endişeler silinip süpürülür; fakat bunlar sadece şeklen bitaraf olup, fiilen hükümetin emir ve nüzu altında bulunuyorlarsa devletin alâkâli bulunduğuna ihtilâfların haline memur Yüksek Hakem Kurulunda ekseriyet bu şekilde temin olunabileceğinden, endişeler tekrar canlanabilecektir. [1]

II Hakem Kurulları hakkındaki görüşlerine nazaran sayın profesörün daha toleranslı bir görüşle tenkit ettikleri Yüksek Hakem Kurulunun teşekkülü hakkındaki fikirlerine biz bir noktada iştirak

hâl bir karara varmışlar: «İşi kâdere terketmek!..» Ve kader o 3 insanı öldürmüştü!..

edemeyeceğiz:

Bilhassa devletin alâkâli bulunduğu ihtilâflarda hakem olabileceği bakımından Çalışma Bakanlığınca memurların ve İktisat Vekilinin seçeceği kimselerin bitarafağında şüphe edebildikten sonra diğer bakanlıklar memurlarının tarafsız kalamama ihtimalinin akla gelmeyeşi sebebinin anılmıyor? Kaldı ki Yüksek Hakem Kurulu, kuruluş bakımından, bütün itiraz ve itimatsızlıklar ön-leyebileceği kadar geniş imkânlarla sahip yani Üniversite, Yüksek Okul ve bütün Yüksek Mahkemeleri sinesinde toplanan bir şehirde, hükümet merkezinde teşekkül etmektedir.

Bize göre Yüksek Hakem Kurulunun teşekkülüne gerek bakanlıklar, gerekse Başbakanlığın bütün müdahaleleri yersiz ve itimad kırıcıdır. Kurula seçilecek hakim ve profesörün dahi hiç olmazsa mensup oldukları topluluk tarafından intihap edilmelerinin daha isabetli olacağı kanaatindeyiz.

[1] İçtimaî Siyaset Konferansları. İkinci kitap, sayfa 115 de 19 No. lu not.

HİKÂYE**Huriyenin haftalığı**Yazan: **Rüşü Ceyhan**

Huriye'nin küçük bir memur olan kocası işinden çıkarıldıktan sonra aile dehşetli bir yoksulluğa düştü.

Haftalarca peynir, ekme, kara zeytin ve çayla geçindiler. Huriye'nin kocası, büyük şehrin taksi, tramvay, apartman, otobüs kalabalığı içinde evinin kaybettiği ekmeğini boşuna aradı...

Bir gün karısı: — Kocacığın, dedi, bu böyle devam edemez! Görüyorum, bütün gün taban tepiyorsun... Sen dur da biraz da ben şansımı deneyim!

— Ne yapmak niyetindesin?
— Bir ahababımın kızı trikolarda çalışıyor. Bana çorapta bir iş bulmuş.. Atölyelerimiz karşı karşıya...

Adam boş gözlerle karısına bakıyordu.

Kadın: — Ne diyorsun? dedi. Çalışıyormu?

— Emel ne olacak?
— Seninle kalacak!

— Tahta silip, çamaşır da yıkayacak mıyım?

— Ne münasebet kocacığın...

Sen yalnız çocukla...

— Ve bir sabah kocasıyla kızı Emel'i yataklarında uyur bırakıp, evden çıktı.

Adam uyanınca karısının yokluğunu dehşetle gördü. Kızına baktı. Minik burnu, dudakları, mavi damarlı göz kapaklarıyla, uyuşmuştu. İlk peşin bir çorap atölyesini tasarlamaya çalıştı. Şimdikiye kadar böyle bir yer görmemişti... Yalnız, kadınların bir takım erkeklerle birlikte çalıştıklarını duymuştu. Maamafih, karısının nasıl bir kadın olduğunu, eteğine pislik buluşturmayacağını bilirdi. Bunı gayet iyi bildirdi ama...

— Anne!!

Döndü. Kızı uyanmış, iri gözlerle kara kara bakıyordu.

— Anne gitti, dedi, attâ gitti anne.. Mamma getirecek Emel'e!

Kız yarın yarım:

— Anne ditti! dedi, attâ...

— Attâ gitti ya.. Mamma getirecek...

— Anne, mamma...

Bu sırada büyük bir saatın ö-

nünden geçiyorlardı. Huriye'nin

gözleri saata ilişti:

— Sekize geliyor! dedi, Emel'im yanmıştır şimdi!

Ahababın kızı:

— Merak etmeyin, dedi, yanın-babası var...

— Evladım... Uyanır uyanmaz ilk işi «anne!» demektir... Babası akil etse de bâri çiş tutsa...

— Merak etme Huriye abla...

Huriye rüyada gibiydi. Kocasının bütün bunları akıl edemeyeceğini, çocuğun soğuk alıp hastalanacağını, hastahâlin ihtilâflara meydan vereceğini, kızın belki de...

Ahababın kızı neler anlatmıyor-du halbuki:

— ... insan demirden de, taştan da serttir! Babam öldüğü zaman ben senin Emel'den daha küçük-müşüm, annem titinde çalış-tımı, beni evde bırakır bırakır gidirmiş işe... Senelerce böyle... Ne oldu? Öldüm mü?

Huriye:

— Evladım... diye mırıldandı, talihlis yavrum...

— Böyle şeyleri at kafandan Huriye abla... Hiç faydası yok. Ustelik insanı üzer, harap eder!

— ..

İş formacılığı.

Daracak bir odada, yüzlerce, binlerce gorab ütülecek. Temmu: güneşinin serçeleri bile sacak altlarında soluttuğu günlerdi. Bir taraftan odanın tek penceresinden vuran müthiş güneş, öbür tarafta, çorapları ütilediği kocaman ütünün sıcaklığı! Kırmızı bir yayla testisi gibi sızatrak akşama kadar ayak üstü çalışmak!

— Alıştı.. Sıcığa, güneşe, ayakta-

durmaya, atölyenin dinmek bil-meyen mihanikî şakırtısına, her şeye alıştı. Hele kocasının Emel'i gözetiyi tuttuğuna aklı kesince, oşesi yerine geldi, bir taraftan iş görürken bir taraftan da türkî söylemeğe bile başladı.

Akşam üzerleri isten çıktığı zaman kızıyla kocasını kendini bekler buluyor, yorgunluğunu hemen unutuyordu. Başlıyordu kızını deli gibi, çığır gibi sarıp öpme-ge.. Sonra neler anlatmıyordu!

Yeni tanıştığı arkadaşları için de öyle sefil, öyle perişanları vardı ki.. Ya çapkınlar! Hele kirk beş yaşlarında bir Maryam vardı, erkek gibi bir kadındı. Hiç evlenmemişti. «Kendim bildim bileli çalıştım, yaşarım! dendi, böyle olunca ne ihtiyacım var benim koca ya, daskala, hattâ Hristos'a!»

Fve gelir, Huriye hâlâ anlatırdı.

Meselâ derdi ki:

— Kocacığın, yaptığım iş çok ağıl. amma, parası çoktur. herhalde.. Elli lira filân.. Belki de altmış, kimbilir?

— Niçin sormuyorsun?

— Sıkılıyoryum.. Hafta başına ne kaldı şurda? Eğer elli, yahut altmış lira olursa haftalığım, iki odalı bir eve taşınırız! Sana taksitle güzel bir kostüm, bir çift iskar-pin, gömlek... Sonra asıl mühim, bi: masa uyduralım, yemek masası, iskemleler, tabaklar...

— Bir de radyo ister o zaman!
— Canım sağ olsun kocacığın.. Laksitle değil mi? Kızıma da ne-ler neleer alacağım...

Böyle bir gün mahallenin asık yüzü, koca bıyıklı bakkalına gitmiş:

— Hafta başında borçlarımızı ödeyemeyecek artık! demişti.

Adam:

— Gömü mömü mü buldun yoksa? deyince, gururla:

— Hayır, cevabını vermişti, çalışıyorum!

— Haftalık kaç?

— Elli!

— Bakkal şaşmış kalmıştı da, o:

— Her gün bir paket cigara ver kocama!

— Deyip ayrılmıştı.

— ..

Hafta sonunda paralar verilmeğe başladı. Parasını alan çekildi, alan çekildi.. En sonra sıra Huriye'ye geldi. Patronun önündeki bı kâğıdı imzalayıp, para zarfını aldı.

Elli veya altmış lira olması lâzım geldiğine öyle inanmıştı ki, zarfı açıp bakmak akıma bile gelmedi.

Kocasını kız gene bekliyorlar-dı. Zarfı uzattı, Emel'i kucakladı.

Adam:

— Haftalığın kaç liraymış? diye sordu.

— Bilmem.. Zarfın içinde işte!

Adam zarfı açtı, paraları saydı:

— Burda on iki buçuk lira var! dedi.

Huriye hayretle baktı.

— Hadi!

— İşte.. Beş tane iki buçukluk!

Çocuğunu bırakıp koştu. Onu sakın sakın dinleyen patron:

— Sana elli lira haftalık verecek değilim ya!

Dedi.

Huriye'nin gözleri karardı. A-

tölye tepesinde fırl fırl döndü ve koca bıyıklı mahalle bakkalı asık yüzüyle kafasında belirdi.

Köylü ve şehirlinin durumu

(Baştarafı 1. ci sahifede) yük şehirler akın etmeleri, üzerinde ısrarla durulacak bir derd halinde kendini belirtti.

İşsizliğin arttığını Çalışma Bakanı Nuri Özsan şu rakamlarla ifade ediyor:

«1950 senesinde İş İşi Bulma Kurumuna 32.203 kişi müracaat etmiş, bunlardan 13.960 kişi yerleştirilmiştir. 1951 Ağustos ayına kadar 49.700 kişi müracaat etmiş, bunlardan 15.475 kişi yerleştirilmiştir. Bu hâle göre yapılan müracaatların üçte biri karşılanmış bulunmaktadır.»

Yani bu yıl sekiz ay içinde iş istiyenlerden 17.497 kişi daha fazladır.

Istanbul Milletvekili İhsan Altınel işsizliğin önlenmesi için köylünün kalkınması lazım geldiğini söylüyor. Hattâ diyor ki:

«Köylü kalkınacak ve her köylü köyüne bağlanacak olursa ilçelere ve illere akın önlenmiş olacaktır. 1952 bütçe müzakerelerinde İstanbul ilindeki işsizlik âfetine önlemeğe elbirliği ile çalışacağız. Bir kaç ay sonra işsizliğin yarından fazla ortadan kalkacağını şimdiden sizlere müjdeleyebilirim.»

Bu «müjdelemeğe» rağmen İstanbul Milletvekili Mükerrer Sarol köyler hakkında şu müşahedelerini bildirmiştir:

«Istanbul köylüleri bugün ümmet hayatı yaşamaktadırlar. Bir çoklarında yol yoktur, su

yoktur.» Vali ve Belediye Reisi Profesör Fahreddin Kerim Gökay da şöyle demektedir:

«Istanbulun hemen dizinin dibinde sayılabilecek öyle köyler vardır ki bunlar kuruldu kuru-lalı Vali yüzü görmemişlerdir. Gezip dolaştığım köylerin çoğu kablettarih bir hayat yaşamaktadır.»

Tarihten önceki devirlerdeki taş devrini yaşayan köylülerimiz, ümmet hayatı süren vatandaşlarımız bir kaç ay içinde kalkınacak ve İstanbuldaki işsizlik önleneyecek!

Halbuki Ziraat Bankasına borçlu köylüler borçlarını ödeyememekte, banka, hacz edecek eşya veya mal bulamamaktadır. Köylüler topraksız ve istihsal âletlerinin mahrum kaldıkça, toprak ağalarının sömürgesi halinde yaşarsa ne köy kalkmaz, ne şehirlere akın durur.

Şehirlerdeki patron - işçi durumu bu şekilde devam ederse ne işsizlik önlenir, ne de işçilerin yüzünde kan kalır. Sağlık Bakanının dediği gibi nüfusun yarısını veremeden, hem de genç yaşta göçer gider.

Memleketin temel dâvalarını halletmek için işçi sınıfının teşkilâtı faaliyeti ve haklarını birer, birer elde edecek kuvveti kendinde bulması lazımdır. Köylü sefil, şehirli işsiz kalırsa memleket kalkmaz.

Hasta işçiler

(Baş tarafı 1 inci sayfa) yetsizliğini Ankaraya giden işçi temsilcisi arkadaşlarımız muavinize anlatmışlardır. O günden bugüne aylar geçti, nazari itibarene alacağınız vadi alınmış. Fakat şimdiye kadar alınmış hiç bir tedbir yoktur.

Üç nufuslu işçi ailesine verilen ev, dispanser binası olamaz. Bekleme yeri yoktur. Oturacak kanapesi, hattâ ayakta duracak yeri yok. Bu bina yüzünden hasta işçiler sokakta sıra beklemektedir. Hasta işçileri güneş ve yağmur altında bekletmeğe hakkınız yoktur. Üç doktor, bir eczacı, üç sıhhiye, iki memur, bir hademe ceman on kişilik dispanser kadrosu binanın içinde oturacak yer bulamamaktadır. Bu şartlar altında Herekede vazife gören doktorlarımızın yarın müşkül hallerle karşılaşmanız muhtemeldir. Nete-kim işçiler her gün bu hallerden müstektir. Evvelce muazzam bir binada geniş geniş salonu havi on hasta yatağı bulunan revire malikzen bugün bir tek yatağı yoktur. İleriye gidilmesi lazımken geriyeye gittiğini görüyoruz. Acil bir müdahale karşısında hastayı nereye yatacaksınız? İzmit hastanesine gidinceye kadar hastaların yollarda sürünmesine gönlünüz nasıl razı olur? Dahası da var. İki gün evvel bir arkadaşımız iş başında anide yere düştü sekiye aradık yok, sırtımızda dispansere götürdük. Bu sefer dispanserde yatacak yer yok.

Daha müsait binadayken ufak dar binaya geçilmesi Hereke fabrikası müdür muavini ve iş hiz-

metler şefinin yüzündendir. Müdüre muavini Herekeye geldiğinden beri işçi ile geçinememekte-dir. İşçi mümessillerinin yaptıkları müracaat müdür muavini tarafından baltalanmaktadır. İşçiyi temsil eden mümessil arkadaşlarımızı işçiyi temas etmekten men etmiştir. Bu düpe düz haklarımızı tecavüzdür.

Hastane binamızı istiyoruz. Şimdi kulandıkları eski revir binasına muhaberet, muhasebe, ticaret, müdüriyet taşınmıştır. Şimdi revir binasında vazife görmektedir. Önümüz kıştır soğuk ve karlı havalalar başlamadan alâkanızı bekliyoruz. Yalnız sizin alâkanız kâfi değildir. Çalışma Bakanından il-gilenmesini rica ediyoruz.»

Mersin belediyesi

(Baş tarafı 1 inci sayfa) diyesi ile mücadele etmekteyiz.

Çalışma Bakanı Hulûsi Köymen şehrimize geldiği zaman, idare heyetinden arkadaşımız Necmi Kızılay, Bakana «İş Kanununa tabi olmayan yerlerde 18 saat çalışan işçi arkadaşların hali ne olacak?» diyerek şikâyet bulundu. Bakanın yanında bulunan hukuk müşaviri «İş Kanununa tabi olmayan iş yerlerinin mesai saatlerini mahalli belediyeler tanzim etmeye yetkilidir» cevabını verdi. Bunun üzerine o zaman orada bulunan valiye bu işin halledilmesi için Bakan tarafından emir verilmişti.

O gündenberi bir buçuk senedir Mersin Vilayet Makamı ile Belediyesi arasında mekik dokumaktayız. Son defa olarak Mersin Belediyesi tarafından 62 gün sonra yazımıza verilen cevapta:

İş Kanununa tabi olmayan iş yerlerinde çalışan işçilerin sağlığının korunması ile yetkili olduğunu, iş saatlerinin tanzimi için ellerinde hiç bir kanunî müeyyide bulunmadığını bildirmektedir. İşin bu kadar uzaması ile son gelen yazıdan anlaşıldığı gibi hâlâ halledilemeyen bir derdimizi gazeteniz vasıtasile ilgililere duyuruyor ve soruyoruz:

Mersin Belediyesinin bu işi yapmasında kanunî bir mahzur var mıdır? İlgililerden açıklanmasını istiyoruz.

ARŞIV BELGESİ

Milletvekili Mükerrer Sarol

(Baş tarafı 1 inci sayfa) üyeleri de hazır bulunmuştu. O gün İstanbul Milletvekili ve Demokra. Parti İl İdare Kurulu başkanı Dr. Mükerrer Sarol da toplantıya gelmişti.

İşçiler derterini birer birer döktüler:

«Turizm Kanun tasarısı hazırlanıyor. Bu kanuna bir madde konulacak. Yabancı garsonlar turistik mahiyetteki otellerde çalıştırılacak. Şimdiden tedbir alalım» dediler.

«200. sayılı kanun 18 seneden beri tatbik edilememiştir. Uç ay önce İş İşleri Bakanlığı bir yazı gönderdi. «Kanun tatbik edilecektir» diye yazdı. Fakat hâlâ yabancılar, Türk işçisinin ekmeğini e-linden, lokmasını boğazından alıyor. Nerede kanun hükümlerinin tatbiki?» dediler.

«Vali, yabancı uyrukluları himaye ederken memleketin öz evlâdlarını bir simitle kahvede bekletmemelidir» dediler.

«Artık yeter! Eğer bir sınıf vechesi arz ediyorsak bu yabancı uyruklular davasını halledelim. Fakat biliyoruz ki bu tufeyli gürültüü himaye eden makamlar var. Bizi, «suya sabuna deymesin» siyaseti selâmete eristiremez. Biz arık seslerimizi, duyuralım. Yeter, yeter!» dediler.

Nihayet Dr. Mükerrer Sarol söz aldı. Dedi ki:

«Yabancı tebaahılara, bu memleketin vatandaşlarına tanıdığım hakları tanıyamam. Bir adam evinin içinin idaresini âhare devredemez. Bunun ahidlerle, beynelmilele dosluklarla alâkası yoktur. Yabancı tebaahılar bir rüha burada çalışamaz. Kanunlar Ankarada tatbik edilir de İstanbulda edilmez mi? Bu davaya parmağımızı basacağız. Ara seçimi mücadele bitsin. Sizi şerefimle temin ederim ki bu memlekette bir daha yabancı garson, yabancı musikişinas çalıştırılmıycaktır.»

Yüzde onlarımıza elinizden alandı-biz de izin vermiyeceğiz. Siz de.» Ve İstanbul Milletvekili D. P. İstanbul İl İdare Kurulu Başkanı şiddetle alkışlanan bu nutkunu şöyle bitirdi:

«Size söz veriyorum. Bu şeref sözünü açık bir bono telâkki ediniz. Ara seçimleri bitsin. Omuzlarımdaki mesuliyet yükünü atayım. Bu davayı halledeceğim.» 37 gün önce söylenen bu hitabe yüzünden işçiler bir hayli sevinmişti. Şimdi ise:

«Mükerrer Sarolda iş yokmuş!» diyorlar.

Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası Başkanı Yunus Yakar yıllardan beri çalıştığı Lido gazinosunda çivi üzerinde imiş gibi huzursuzdur. Çünkü patronlar, Yunus Yakarı bu yabancı tebaahılar işi yüzünden ekmeğinden etmek için el altından çalışıyorlar. Yunus Yakar durumu Çalışma Bakanlığında ve Sendikalar Birliğine bildirmiştir.

Oleyis Sendikası ikinci başkanı A. Erhalavut şunları açıklıyor:

«11-9-51 tarihli Fransızca «İstanbul» gazetesinde isimsiz ve imzasız Beyoğlu lokantalarından birini patronu tarafından Türk garsonlarından şikâyet yolu bir yazı yazılmıştı. Deniliyor ki: Benim müşterimin yüzde sekseni ecnebidir. Türk garsonları yabancı lisan bilmiyorlar. Yabancı garson çalıştırmağa mecburum. Yani açıkçası ben Türk vatanında, Türk şehrinde ve evimde bu işin sahibi bulunan Türk işçisinin dai-

ma sefaletini isteyen yabancı işçiyi doyuracağım, ve bu sayede de bankadaki hesabımı yükselteceğim.

Bugün maske altına saklanan o yazı sahibi ve kendisi gibi düşünen bazı arkadaşları da varsa iyice bilmis olsunlar ki bütün hayalleri boşa çıkacak o menhus emellerine kolay, kolay eremeyeceklerdir.

Türk toprağında evvelâ Türkün karnı doyacaktır. Fakat:

Ne yazık ki o gibi çatlak zurnalara hâlâ kulak veren büyüklerimiz bulunuyor. Hafızamızdan bir lâhza olsun dünü geçiresek de Türk vatanını ve milletini yok edilmekten varlığa ulaştıran BÜ-YÜK ATA milletini yükseltmek refaha kavuşturmak için büyük

bir bela olan kapitülasyonları kaldırdı idi. Fakat bugün görüldüğü ki kapitülasyon taraftarları hortlamağa başlıyor. Kimisi turizm davasını ele alarak yabancı lisanı bilmiyen Türk garsonlarını öne sürerek bilmem daha neleti bahane ederek kapitülasyonlar yolunu açmağa çalışıyorlar. Bu kimseler kendilerinin haksız olduklarını hissettiler dahi kendilerinin birer sermayedar, karşı tarafın ise bir

işçi olduğunu, kendi seslerinin gür çıkıp sözlerinin dinleneceğini işçi sınıfının da boğulacağına zann ediyorlar. Yani bu bir kaç lokanta veya meyhane sahibi sermayedar sermayelerin daha pek çok yükseltmek için ne bahasına olursa olsun koca bir Türk işçi kitlesini sefalete sürüklemekten çekinmiyorlar. Şu lokantacı veya meyhaneci işverenlere soruyorum? Londra, a, Paris, Romaya gittile mi? Oranın en lüks bir lokantasında Türkçe bilir garson değil bir tek metrdotel bula bildiler mi? Biz lisana asla düşman değiliz.

Fakat, işverenler de Türk işçilerine düşman olmasınlar.»

Şimdi Milletvekili Mükerrer Sarola birinci defa hatırlatıyoruz:

Verdiğiniz şeref sözünü işçiler unutmadı. Her halde siz de unutma: istemezsiniz. Borcunuzu ödeyiniz. Yabancı uyruklular garsonları 200. sayılı kanunun tatbikini bekliyor.

Milletvekili olarak vazifenizi titnen yapınız. Türk işçisinin haklarını teslim ediniz.

Mustafa Gülirkin

Golden Çikolata işçileri

(Baştarafı 1. ci sahifede)

patrondur. Onlara şu isteğimizi var, diyemiyoruz. Geçenlerde müfettiş geldi (İş müfettişi). Onu biz çağırıştık. Fakat ona: «Yazıhanede şekerli kahveni iç!»

Dememişik. Bu zatı muhterem Mahmut Alçıyı görüyor. Sesleniyor ve konuşuyorlar. Mahmut Alçı ona diyor ki:

«Biz patronun önünde sana içimizi dökemeyiz!»

Eğer bu arkadaş, müfettiş görmeseydi, teker teker hepimizin işten çıkarılmasına sebep olacaktı.»

Bakırköy işçileri

(Baştarafı 1. ci sahifede)

Ustelik, odunları taahhüd ettiği günlerde teslim etmemiştir. 1 ayda bitmesi gereken tevziat, 2 ayı geçtiği halde neticelenmemiştir. İşçi Başmüessili Fahrettin Gökçen bu hususta şunları söylemiştir:

«İşçilerimizin çoğu, gecekondu-larda oturmaktadır. Bu bakımdan kısın arabaların geçmesi ihtimali olmayan yollardan odur sevki güç olacaktır. Müteahhidin bu durumu göz önünde tutması lazımdır.»

Üsküdar tütün işçileri yönetim kurulu

Üsküdar Tekel İşçileri yıllık kongresini yapmış ve şu işçiler Yönetim Kuruluna seçilmiştir: Başkan: Ali Serel, B. Vekili: Vacit Tunçerler, Muhadip: Mediha Unel, Veznedar: Saim Zaimoğlu, Sekreter: Neşet Onel, Uye: Mehmet Dede, Uye: Omer Esmer.

Denetçiler: Cevat Durak, Tahir Tamruk, Hüseyin Kıvman. Haysiyet Divanı Üyeleri: Kadir Topçuoğlu, Cavit Kök, Mehmet Altay. Başarılılar dileriz.

Kutu fabrikası işçileri yönetim kurulu

Cibali Tekel Kutu Fabrikası İşçileri Sendikasının yıllık kongresi yapılmıştır. Kongrede Yönetim Kurulu asil üyeliklerine seçilen işçiler dün yaptıkları vazife taksiminde yeni Yönetim Kurulu şu şekilde kurulmuştur: Süreyya Birol Başkanlığa, Raptip Selen Başkan Vekilliğine, Muzafer Alp Sekreter, Rüstem Candan Sayman, Bedri Ataman Veznedar, Emine Ozordu ve Hasan Doğru üyeliklere getirilmişlerdir, tebrik eder başarılar dileriz.

ILAN TASHİHİ

Gıda Sanayii İşçileri Sendikası Yardımlaşma Tüzüğü'nün 5 inci maddesi hükümsüzdür.

İŞÇİ HAKKI

Haftalık Siyasi Müstakil Gazete Gonderilen yazılar geri verilmaz.

Yıllık abonesi 520 kuruş
Altı aylık 260 »

İlan Tarifesi
Başlık 20.00 lira
Resmî ilânların bir santimi 2.00 »
Kongre ilânları 7.50 »

Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiç bir ücret alınmaz.
Basıldığı Yer:
Son Telgraf Matbaası

İş ve işçi bulma kurumundan

İŞ ve İŞÇİ BULMA KURUMUNDAN:

Otel, Lokanta Gazino ve Eğlence Yerlerinde çalışan işçiler 15 Ekimden itibaren resmen imtihana tâbi tutulacaklardır. İmtihanlar, Pazartesi, Salı ve Cuma günleri saat 14 den 18 e kadar Beyoğlunda Kalyoncukallık caddesinde 39 numaradaki Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası Merkezinde yapılacaktır.

Sendikada imtihana girecekler için her gün sıra numarası verilmektedir. Bütün işçilerin iki fotoğrafla birlikte Sendikaya müracaatları lazımdır. Bilgi edinmek üzere ilân olunur.

İŞ VE İŞÇİ BULMA KURUMU
İST. SUBESİ MUDURLUGU